

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez Wielkopolskie Stowarzyszenie Sołtysów

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

– Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Przedsiębiorcze kobiety

Przedsiębiorczość na wsi była tematem drugiej części konferencji „Wiejska Polska. Przedsiębiorcza wieś” pod honorowym patronatem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, którą w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koninie zorganizowało Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów. Podczas debaty przedstawiono dobre praktyki związane z przedsiębiorczością, turystyką wiejską i agroturystyką w powiązaniu ze zrównoważonym rozwojem.

Uczestniczyły w niej przedstawicielki środowisk wiejskich nie tylko z Polski, lecz również ze Słowacji. O znaczeniu produktu lokalnego w rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej mówiła Alina Becla z Podkarpacia, członkini Krajowej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego. Pani Alina jest właścicielką zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego specjalizującego się w suszeniu owoców. Działała również społecznie, wraz z Małgorzatą Magryś posiadającą tytuł „Sołtysa Roku 2007” zakładała Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich „Zagroda Handzłowiana”, którego przez kilka lat była prezeską. Jest również współzałożycielką niepublicznego gimnazjum w Handzłowce oraz członkinią Rady Kłaster „Podkarpacie smaki”.

– Oznaczając produkt lokalny specjalnym znakiem „Jakość Tradycja” promujemy nie tylko wysokiej jako-

ści wyrób wytwarzany z lokalnych surowców w tradycyjny sposób, lecz również region, z którego pochodzi. W 2007 roku system „Jakość Tradycja” został uznany przez ministra rolnictwa za krajowy system jakości żywności – podkreśliła Alina Becla. – Tym znakiem może się pochwalić obecnie ponad 140 produktów kulinarnych w Polsce. Na Podkarpaciu powstał szlak kulinarny promujący regionalne dziedzictwo kulinarne „Podkarpacie smaki”, wskazujący punkty gastronomiczne: karczmy, restauracje, oboje, gazdówki, domy agroturystyczne serwujące potrawy etniczne chłopskie – łemkowskie, bojkowskie, tatarskie, żydowskie czy ormiańskie. Powstają również lokalne firmy wytwarzające wysokiej jakości wyroby, na przykład zakład Jana Fołty – wyroby wędliniarskie z Markowej czy rodzinne gospodarstwo ekologiczne „Figa” spod Tylawy specjalizujące

się w przetworach z koziego mleka.

Klaudia Klucznik ze Związku Śląskich Rolników z Opola, działaczka ruchu wiejskiego, przedstawiła projekt pn. „Smaczna opolska tradycja”. Pani Klaudia jest animatorką podejścia Leader i odnowy wsi, koordynatorką projektów związanych z turystyką wiejską, agroturystyką i opolską sztuką ludową. Związek Śląskich Rolników to organizacja, która w konkretny sposób wspiera zrównoważony rozwój wiejskich społeczności, popularyzuje prowadzenie rolniczej działalności w połączeniu z agroturystyką i dbałością o kulinarne przysmaki charakterystyczne dla tego regionu. Projekty Związku – „Produkt tradycyjny i agroturystyka szansą na rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich województwa opolskiego”, a także „Opolski produkt szansą na rozwój i bogactwo regionu” – kierowane do przedsię-

biorczych mieszkańców wsi opolskiej – cieszyły się dużym zainteresowaniem i pokazały, jak produkt tradycyjny może wzbogacić ofertę gospodarstwa agroturystycznego. Na Śląsku Opolskim zidentyfikowano ponad 70 produktów tradycyjnych, z czego 40 zostało zarejestrowanych w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Stworzono bazę kulinarnych specjalistów oraz „mapę”, jak do nich dotrzeć. Takim flagowym produktem jest słynny kołacz śląski, który wypieka również pani Klaudia Klucznik, podobnie jak wiele mieszkańek województwa śląskiego i opolskiego, a także lokalne piekarnie. W 2011 roku kołacz śląski został zarejestrowany przez Komisję Europejską jako produkt chroniony.

O sztuce zarabiania, zarabiania z kulturą, opowiedziała Monika Wolańska z Uniwersytetu Ludowego Rękodzieła Artystycznego w Woli Sękowej na Podkarpaciu, animatorka kultury, autorka wielu projektów mających na celu edukację artystyczną i rozwój przedsiębiorczości nawiązującej do dziedzictwa kulturowego wsi, w tym rzemiosła artystycznego oraz Beata Woroniec, prezeska ULRA i jego wykładowczyni. ULRA jest kontynuacją Uniwersytetu Ludowego we Wzdowie, działającego od 1959 roku, i nawiązuje do przedwojennej tradycji. Od trzydziestu lat prowadzi kierunek rękodzieła artystycznego. – Organizujemy warsztaty tkackie, koronkarskie, wikliniarskie, hafciarskie, ceramiczne, witrażu, rzeźby;

W konferencji „Wiejska Polska. Przedsiębiorcza wieś” uczestniczyły przedstawicielki środowisk wiejskich nie tylko z Polski, lecz również ze Słowacji.

dwuletnie, a także wakacyjne i weekendowe dla dzieci oraz osób początkujących i bardziej zaawansowanych rękodzielników – poinformowała Monika Wolańska. Zajęcia te kierowane są również do animatorów, instruktorów i nauczycieli, którzy chcą zdobyć dodatkowe umiejętności do pracy z grupami dzieci i dorosłych. W ULRA odbywają się okolicznościowe wystawy i wernisaże promujące sztukę i kulturę Podkarpacia, uniwersytet współpracuje także z artystami z Ukrainy i Słowacji. ULRA słynie z wielofunkcyjnego dzieła rzeźbiarskiego Exodus powstałego z inicjatywy artysty Piotra Woronca, nawiązującego do wielokulturowości, tradycji i dialogu Podkarpacia początku XXI wieku. Ale największą reklamę uniwersytetowi ludowemu robią sami uczestnicy warsztatów rękodzielniczych, zadowoleni z pobytu w ULRA oraz dobre praktyki, z których słynie placówka w Woli Sękowej.

Halina Siemaszko, prezeska fundacji Ośrodek Promowania Przedsiębiorczości w Sandomierzu, działaczka LGD o wieloletnim doświadczeniu w pracy na rzecz rozwoju lokalnego, organizacji pozarządowych, małych przedsiębiorstw i samorządów lokalnych, przedstawiła ciekawy przykład partnerstwa trójsektorowego pn. „Góry Pieprzowe – produkt turystyczny dla aktywnych”. Liderem projektu jest Lokalna Organizacja Turystyczna Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej, która stworzyła lokalne partnerstwo w celu spopularyzowania Gór Pieprzowych – mało znanego rezerwatu przyrody, a przede wszystkim w celu rozwoju miejscowej agroturystyki i drobnej przedsiębiorczości. Sam projekt to całodniowa wycieczka retro-busem po gminie Dwikozy połączona ze zwiedzaniem Gór Pieprzowych i gospodarstwa agroturystycznego „Dzika Róża”, przejażdżką wąziami lessowymi, degustacją wina z Winnicy Sandomierskiej. Kolejnym przykładem dobrych praktyk w rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej na Ziemi Sandomierskiej jest inkubator przetwórczy w miejscowości Nowy Kamień w gminie Dwikozy, którego celem jest umożliwienie

Klaudia Klucznik ze Związku Śląskich Rolników z Opola omówiła projekt pn. „Smaczna opolska tradycja”.

wytwarzania lokalnych produktów przez gospodarstwa rolne dzięki udostępnieniu im niezbędnej infrastruktury.

– Jest w kraju wiele LGD, które sprawdzają się w działaniu, ponieważ odpowiadają na potrzeby lokalnej społeczności, i takie przykłady dobrych praktyk zaprezentowałam. Ale nie wszystkie LGD tak działają, ponieważ niektóre stały się wyłącznie instytucjami z biurami, dysponującymi funduszami, a nie autentycznym lokalnym partnerstwem – podsumowała Halina Siemaszko.

Halina Palarz jest prezeską Stowarzyszenia LGD Partnerstwo Północnej Jury w województwie śląskim i animatorką rozwoju lokalnego. LGD od blisko dziesięciu lat wspiera przedsiębiorczość i turystykę wiejską na tym obszarze, co sprzyja rozwojowi bazy turystycznej i wzbogaca miejscową ofertę turystyczną. Przykładem takiego działania jest ośrodek turystyczno-rekreacyjny stajnia „Biały Borek” w Biskupicach, a także agrogospodarstwo „Pod Skałą” w Przybynowie. W obu obiektach dzięki wsparciu LGD Partnerstwo Północnej Jury podniesiono standard usług, wprowadzono też nowe usługi o charakterze edukacyjno-konferencyjnym (m.in. doprowadzono światłowodem Internet) oraz stworzono nowe miejsca pracy. Północna Jura obfituje w wiele atrakcji turystycznych, piękne krajobrazy i zabijki, warte spopularyzowania. Także turyści przyjeżdżający w ten region oczekują coraz ciekawszych ofert oraz noclegów o bardzo różnorodnym standardzie. Na ob-

szarze Północnej Jury do tej pory zrealizowano ponad 350 projektów, których celem był rozwój działalności gospodarczej, w tym poszerzenie bazy turystycznej, agroturystyki i turystyki wiejskiej.

Prezes Polskiej Izby Hotelarstwa Krzysztof Miłski przedstawił koncepcję budowy na obszarach wiejskich sieci hoteli „Łan”, które uzupełniłyby ofertę noclegową o obiekty o wysokim standardzie z wykorzystaniem produktów agroturystycznych i rolnych. Odbiorcami byłiby turyści krajowi i zagraniczni, którzy chcieliby odpoczywać na wsi, ale nie w gospodarstwach agroturystycznych. Program budowy sieci hoteli „Łan” na zasadach franczyzy przeznaczony jest dla inwestorów prywatnych, firm turystycznych i samorządów lokalnych, a ideą jest bliskość natury i bezpośredni kontakt właściciela hotelu z gośćmi. Pomoc prawną i organizacyjną przy budowie i prowadzeniu takiego hotelu zapewni Polska Izba Hotelarstwa.

Maria Nęcza – animatorka podtatrzańskiej rekreacji i rozwoju lokalnego oraz Halina Olejniczak – założycielka Tatrzańskiego Klubu Olimpijczyka, członkini Podhalańskiej Lokalnej Grupy Działania, instruktorka narciarstwa biegowego PZN i instruktorka Nordic Walking, działaczka Stowarzyszenia Rozwoju Turystyki w gminie Kościelisko, z sukcesem podjęły się reaktywowania narciarstwa biegowego pod Tatrami. Dzięki ich staraniom kilkudziesięciu właścicieli gruntów zjednoczyło się, by na ich terenie powstały trasy biegowe. Zainteresowanych bieganiem po kościel-

skich trasach jest wielu turystów, w związku z czym gmina Kościelisko w ciągu kilku lat (do 2017 roku) wyremontuje zaniedbany stadion biathlonowy i trasy biegowe wokół niego. Stworzenie warunków do uprawiania narciarstwa biegowego wzbogaci zimową ofertę turystyczną, przyciągnie więcej turystów i sportowców. A to przełoży się na rozwój turystyki wiejskiej i agroturystyki, a także lokalnej przedsiębiorczości (powstaną np. wypożyczalnie nart i sprzętu biegowego) w tej gminie, bezpośrednio sąsiadującej z Zakopanem.

Maria Behanovska reprezentująca Parlament Wiejski na Słowacji i Lucia Vacokova ze Słowackiej Agencji Zrównoważonego Rozwoju przedstawiły słowacką koncepcję współdziałania różnych instytucji i organizacji na terenach górskich, z poszanowaniem dziedzictwa natury i krajobrazu. Omówiły również rolę Parlamentu Wiejskiego w kształtowaniu polityki rozwoju wsi i rolnictwa na Słowacji.

Zofia Szalczuk, podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, poinformowała o nowych zasadach unijnej pomocy rolnikom w latach 2014–2020. Przedstawiła wyzwania, jakie stoją przed polską wsią. Zwróciła uwagę na znaczenie w eksporcie wysokiej jakości żywności produkowanej w Polsce, a także na konieczność zwiększenia dostępu mieszkańców wsi do Internetu oraz potrzebę stwarzania na obszarach wiejskich nowych miejsc pracy, również dzięki rozwojowi przedsiębiorczości lokalnej.

Senator Ireneusz Niewiarowski, prezes KSS, uzupełnił tę część konferencji prezentacją pn. „Aktywna wieś to wieś szczęśliwa”, w której zaznaczył, że sołectwo musi mieć większe uprawnienia niż dotychczas. Wspomniął o nowej ustawie o funduszu sołeckim oraz o zmianach w ustawie o zbiorach publicznych, a także o stowarzyszeniach i petycjach.

Grażyna Kaniewska
Fot. A. Małkiewicz

Konferencja odbyła się pod Honorowym Patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego.